

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Länsstyrelsen Skånes yttrande avseende Europeiska kommissionens omarbetade direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa

Er beteckning: KN2023/00745

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne ser positivt på det omarbetade direktivet och har ingen erinran gällande ändringar av kommissionens förslag.

Länsstyrelsen vill däremot lyfta att de skärpta gränsvärden av föroreningar som föreslås är mer förenliga med EU:s mål kopplat till hälsopåverkan från luftföroreningar, Sveriges miljökvalitetsmål Frisk luft och kunskap från de senaste åren gällande föroreningars påverkan på människors hälsa.

Länsstyrelsen vill även belysa att efterlevandet av direktivets nya gränsvärden kan utgöra en utmaning för enskilda kommuner och orter utan statligt stöd av åtgärder.

Dessa frågor redogörs mer ingående i nedanstående avsnitt:

Förenlighet med rådande forskning och miljömålet Frisk luft

Sedan luftkvalitetsdirektiven trädde i kraft 2004 och 2008 har kunskapen om luftföroreningars påverkan på hälsa och miljö ökat. Bland annat har det visat sig att samhällskostnaderna kopplat till exponering av dessa föroreningar haft större hälsoeffekter än tidigare befarat och betydande samhällsvinster finns att göra på luftområdet. Genom det omarbetade direktivet kan därför gapet mellan vetenskapen, våra mål och styrmedel överbryggas.

Eftersom direktivets skärpta gränsvärden till stor del ligger i linje med preciseringarna av miljökvalitetsmålet Frisk luft så har Sverige goda möjligheter att leva upp till flera av dessa. Även om luftkvaliteten har förbättrats sedan miljömålsarbetet påbörjades är den återstående delen av vårt måluppfyllande en utmaning. Det föreslagna direktivet kan därför hjälpa Sverige i arbetet mot att ”Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas”, enligt riksdagens definition av miljömålet.

Konsekvensanalys av fysisk planering och lokala utmaningar

Eftersom kommunerna inte kan fastställa detaljplaner om genomförandet riskerar uppfyllandet av miljökvalitetsnormerna så kan en skärpning av dessa ha konsekvenser på den fysiska planeringen av vårt samhälle.

Tyvärre redogörs det inte närmare i förslaget vilka dessa kan bli för våra planprocesser. Direktivet verkar däremot för en ökad miljöövervakning, vilket bidrar till ett bättre beslutsunderlag att fatta väl avvägda beslut på.

Att leva upp till de skärpta gränsvärden som kommissionen föreslår kan vara en större utmaning i små orter och kommuner där energiinfrastruktur, med exempelvis fjärrvärme, inte är lika tillgänglig. Småskalig vedeldning är en stor källa till utsläpp av partiklar, men används i huvudsak som komplement till andra uppvärmningskällor. För att direktivet inte ska riskera att slå hårt mot landsbygd så kan satsningar behöva tillsättas i större omfattning än enskilda kommuner har resurser för.

En utmaning som Sverige delar med Finland är uppkomsten av partiklar från halkbekämpningen av våra vägar med exempelvis saltning, sandning och vägslitage från dubbdäck. På sina håll kan därför avvägningar mellan trafiksäkerhet ställas mot ren luft. I detta sammanhang bör nämnas att forskning pekar på att fler dör till följd av luftutsläpp från trafiken än från trafikolyckor och att en nollvision för trafikens luftföroreningar saknas¹.

En indirekt effekt som införlivandet av direktivet kan förväntas ha för Sverige är minskad förekomst av luftföroreningar med ursprung från våra grannländer. Det är viktigt att luftföroreningar regleras på en internationell nivå, då vi annars saknar rådighet att motverka dessa, med de samhällskostnader dessa medför.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef för miljöskyddsavdelningen Rima Dauod med miljöhandläggare Joel Eriksson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Anders Bertholdsson, tf. enhetschef för miljöprovningseenheten, Ilpo Borg, miljöhandläggare på miljötillsynsenheten och Tony Davidsson, planhandläggare på enheten för samhällsplanering varit deltagande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

¹Malmqvist, E., Lisberg Jensen, E., Westerberg, K., et al., 2018. *Estimated health benefits of exhaust free transport in the city of Malmö. Southern. Sweden.* Environ. Int 118, 78–85.